

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Enotna Evropa.

V Evropi zadnjih mesecev so nedvomno na delu močne sile, ki se odločno branijo in zoperstavljajo naraščajočemu razkroju med narodi. Francosko-italijanski sporazum v Rimu, francosko-angleško zblizanje v Londonu, to so vidna znamenja rastočega njihovega vpliva. Kar se je zdelo okoli panevropskega gibanja, ki je doslej živelo več po knjigah in dvoranah kot v življenju, neizvedljivo, se začinja — vsaj zdi se tako — uresničevati v svojih prvih stopnjah. Z isto silo, kot na eni strani narašča nezadovoljnost z gospodarskimi in socialnimi razmerami in s tem nevarnost nasičnega, komunističnega prevrata, raste na drugi strani tudi volja upostaviti v življenju narodov in držav spet red in mir. Ne najzadnjega pomena h temu je klic po složnosti in vzajemnosti v Evropi ali z drugimi besedami: vseevropska ideja. Tudi kanler dr. Schuschnigg je odločen pobornik evropske solidarnosti. Ker je slednja šele zdravo in pravo ozračje tudi za onih štirideset milijonov ljudi, ki so kot drugorodci prepuščeni slabi ali dobri volji svojih gospodarjev, prinašamo v naslednjem v prosti besedi niz kanclerjevih misli k vzajemnosti evropskih narodov, podanih v eni lanskih številkih revije „Der christliche Ständestaat“:

Z zadnjo granato v svetovni vojni se je odločila usoda misli, ki jo zavijamo v besedo „Evropa“. Narodi so si zaželeli lastnih držav, zapirale so se meje mednarodnemu gospodarskemu prometu in končno so si ljudstva zaželela tudi neodvisnosti v kraljestvu duha. Šestindvajset držav povojne Evrope je igralo v koncertu zmagoslavno himno svobode. Šele pozno so države zaznale, da vodi ta koncert v vojnem času ojačena velika Amerika. Ob najboljši volji in dobri veri je skušala Amerika z orodjem zemljemercev, z računskimi stroji mož gospodarskega sveta in z aparatimi modernih tehnikov zajeti evropskega duha, ki je v tisočletnem razvoju dovedel narode na zahodu sveta do roba propada. Taka je bila slika po velikem prevratu: Narodi so bili razdeljeni v ljudstva s polnimi in ljudstva z omejenimi pravicami. Tam so se veselili uspehov, hkrati pa jih je navdajala skrb za bodočnost, tu so obžalovali izgube, pa se istočasno veselili, da bodo odslej živeli v svojih, boljše urejenih državah. Prvi in drugi pa so se odvracali od vsega, kar je nekoč vezalo duhove.

Iz tega položaja so se rodili črnogledi, ki so prorokovali propast Evrope in so poslali hlapce z lučjo podnevi iskat Evropejcev, iskat mož z evropejsko miselnostjo. Mladina vseh evropskih narodov je stala tem črnogledom izprva brez moči in često brez voditeljev nasproti. Kmalu pa so se začele množice mladih zbirati okoli plamenic novih idealov, ki so napolnili mlada srca: narod in samo narod je postal edina vera. Evropejca pa so izgnali, ker niso več znali verovati v resničnost njegovega duha. Mladini so se nato pridružili še bojzljivci, ki se bojijo izdajstva nad narodom in plemenom, če je preveč govora o evropskem duhu.

Danes ni pravega sledu evropske vzajemnosti in povezanosti. Vendar se zgodovinska rast narodov in kultur v Evropi ne da izbrisati. Vsaka dovršena, velika kultura je narodna in hkrati nadnarodna. Porojena je iz fundamenta narodnega jezika, ki je najvišja in najpopolnejša dobrina vsakega naroda in jedro njegove kulture. Obogati pa ob visokih duševnih stremljenjih drugih narodov, ki si jih priproji in plemeniti. Tako vstajajo zavestno ali nezavestno mostovi, ki vežejo preko prostora in časa narode v tem, da služijo Večnemu. Velikani duha vseh evropskih kultur so si najbližji. Veliki možje stare dobe so rodili velike moderne časa, voditelje sedanjih ljudstev.

Pred tisočletji je pomenila Grška — Evropo.

Njen dedič je postalo cesarstvo starih Rimljanov. In ko je končal Rim, so oblikovali in predstavljali Evropo novi. Papeštvo jo je vodilo, sledili so mu nemški cesarji. Tako se vleče sanja o veliki evropski vzajemnosti naprej, vendar postaja vedno manj uresničljiva in vedno bolj samo — sanja. Razbila se je na prastari bolezni Evrope. Kjerkoli jo gledamo, od stare Grčije do danes, vedno spet vidimo samo narode, ki se medsebojno borijo za katerokoli vodstvo nad drugimi. Tako je bilo med narodi stare Grčije, tako je bilo med nemškimi rodovi, tako drugod do danes.

Veliki Francoz Viktor Hugo (r. Igo) je pred mnogimi desetletji govoril s čudovito besedo

o evropskem duhu: mi moramo mir hoteti! Ne iz neke slabosti, marveč iz odgovornosti za najvišje in najdragocenejše, kar narodi in kulture posedujejo: za naše matere in našo mladino, ki raste v bodočnost. Pred močjo in silo naj sta duh in pravica! Koder sejejo samo seme sovraštva v zemljo svoje dežele, tam bodo rastla drevesa v nebo, ki bo brez milosti. Mi vsi moramo biti dobre volje, da se v svojem maternem jeziku priznavamo k duhu evropske sloge. Potem lahko brez strahu čujemo pretresljivo vprašanje, ki ga beremo v knjigi knjig in ki velja ne samo za poedince, marveč tudi za narode: Kaj, kje je tvoj brat Abel?

Kancler koroškimi Slovincem.

Minula nedelja je bila v Celovcu vsa v znamenju kanclerjevega poseta. Na hišah so plapolale koroške in avstrijske zastave, prihajale so množice ljudstva, med njimi mnogi Slovenci iz Roža, Podjune in celovške okolice. Nič čudno, ko pa so si koroški Slovenci nadjali od kanclerja tudi razjasnitve stališča države in njenega vodstva do manjšine. In v svojem upanju niso bili razočarani.

Že v uvodniku nedeljskega „Kärntner Tagblatt“ je v pozdravu in nagovoru na kanclerja bila glede manjšine zapisana odločna beseda: „Koroška ima kot obmejna dežela nalogo do slovenske manjšine, ki jo mora kot del naloge krščanske države iz politične in narodne odgovornosti rešiti. To zahteva krščanska in narodna pravica in politična modrost. Po obrambnih bojih in glasovanju so bile Slovincem dane obljube, pred sodki svoječasne nacionalno-liberalne dobe pa so jih razveljavili. Kdor tudi danes noče ali ne more razumeti potrebe ureditve koroškega manjšinskega vprašanja, naj pomisli, da je ureditev ne samo notranjepolitičnega marveč tudi izrednega zunanjepolitičnega pomena... Tudi danes, ko je že volja končnoveljavne ureditve, skušajo gotovi nacionalni krogi slednjo preprečiti in tako pomirjenje v deželi onemogočiti... V interesu svobode in miru v naši domovini se mora zgoditi vse, da se izvedejo načela krščanske države tudi narodnim manjšinam nasproti.“

Sporod nedeljskih zborovanj je otvorilo veliko zborovanje pri Sandwirtu, ki ga je otvoril dež. vodja domovinske fronte dr. Sucher s pozdravom na navzočega kanclerja v imenu Nemcev in Slovencev in v imenu vseh deželnih stanov. Sledil je pozdrav dež. glavarja Hülgertha, nakar je povzel besedo kancler, ki je najprej govoril o gospodarskih izvidih v bodoče ter napovedal, da bo v najkrajši dobi tudi deželni proizvodnji odprt spet nov večji trg. Napovedal je natančno preiskavo, v koliko so upravičene razlike med prodajnimi nakupnimi cenami, zagotovil delavcem polno državno zaščito njihovih pravic in povdaril podvojeno skrb zvezne vlade za omilenje težkega boja gorskih kmetov za obstoj. Z ostrimi besedami je cenil delo državnih nasprotnikov in nato prešel tudi na manjšinsko vprašanje. Za Koroško ni važno samo gospodarstvo, marveč tudi, da mora dokazati, kako nemška Avstrija vzorno rešuje manjšinsko vprašanje. Ker nam je narodnost samoobsebi umevna, podajamo roko vsem, ki govorijo slovenski jezik in so z nami vred zvesti državni. V pristno avstrijskem načinu se bomo z njimi sporazumeli in pokazali pot, ki vodi k vzorni manjšinski politiki.“ Ob splošnem pritrjevanju dvorane je kancler povdaril ob koncu potrebo složnosti v delu za obnovo države.

Popoldne se je pri kanclerju zglasila med drugimi tudi deputacija zastopnikov Slovenske prosvetne zveze in slov. gospodarskih organizacij. Vodja de-

putacije je uvodno naglasil, da so koroški Slovenci izkazali zvestobo državi tudi v dneh, ko bi bilo morda zapeljivejše se pridružiti sovražnikom države. Vodila jih je katoliška zavest, ki povezuje resnično narodno zvestobo z zvestobo do države. Naš stooletno katoliški in pretežno kmetiški narod ne pozna iredente. Predpogoj podviga južnega dela dežele je pravična šola, ker je trajno nevzdržno, da bi se slovenski mladini jemala celo že možnost, da se priučijo slovenske abecede. Prosimo ukrepov glede imenovanja zastopnika slovenske prosvete v deželni zbor in s tem državnega priznanja slovenske kulturne samobitnosti. Želimo končno ukrepov, da bo pri imenovanju novih občinskih odborov manjšina primerno upoštevana.

Kancler je vzel izvajanja voditelja slovenske deputacije z zanimanjem na znanje in je v daljšem odgovoru naglasil interese sedanje avstrijske vlade na tem, da so tudi koroški Slovenci, katerim zvestoba do avstrijske domovine ni bila vsikdar lahka, zadovoljni s svojo državo. Nadaljeval je s povzdignjenim glasom: „Ohranite in gojite zvestobo veri in slovenski narodnosti, ki vam jo zapovedujeta božja in naravna postava. Avstrijska vlada vas bo v tem vašem stremljenju polno podpirala, ker odklanja vsako hoteno raznarodovanje. Povejte svojim rojakom: Renegati (odpadniki) še nikdar niso koristili nobenemu narodu!“ Kancler je nato obljubil slovenski deputaciji tudi polno upoštevanje njenih posebnih, izrečenih mu želj in končno vsem iz deputacije pristrčno stisnil roko v slovo.

Odgovorni voditelj naše države je zastavil za naše narodne pravice svojo kanclersko besedo, ki jo koroški Slovenci z hvaležnostjo vzamemo na znanje. Najlepša naša zahvala bodi v tem, da za njegovo pravičnost in ljubezen vračujemo pravičnost in ljubezen njegovi in naši domovini.

Avstrijski Čehi pri vodju domovinske fronte. Nedavno se je zglasila pri vodju domovinske fronte polk. Adamu deputacija češkega šolskega društva „Komenský“, ki mu je med drugim izjavila: Mi učimo svoje otroke spoštovati svobodno in neodvisno Avstrijo in jih poučujemo, naj se smatrajo za enakovredne ude avstrijskega prebivalstva z istimi pravicami in dolžnostmi. Hočemo, da se v naših šolah uče otroci spoštovati svoj materni jezik, da pa se priučijo tudi nemščine. Ljubezen do češkega maternega jezika je po našem mnenju združljiva z zahtevo domovinske fronte po avstrijski ljudski skupnosti. Mnogim češkim in slovaškim starišem pa ni znano, če je njihov vstop v domovinsko fronto, ki se imenuje nemška, možen in zaželen. — Komisar Adam je odvrnil, da zahteva fronta odkrito in neomejeno priznanje k neodvisni, krščanski in nemški Av-

striji. Pretežna večina avstrijskega ljudstva je nemška in je zato nemški tudi značaj države. Če pa se avstrijski državljani, ki govorijo drug materni jezik, odkrito izjavijo za Avstrijo, ni nobene ovire za njihov vstop v fronto. Na posebno vprašanje je še pojasnil, da inozemci ne morejo postati člani fronte.

„Krvaveče meje Nemčije.“ Zadnji teden pred posaarskim glasovanjem so narodni socialisti razdeljevali med saarskim ljudstvom letake, na katerih je bil naslikan oni del „nemške zemlje“, ki danes še (!) ni pri Nemčiji. Tako je bila na zemljevidu označena Alzacija Lorena, belgijski mesti Eupen in Malmedy, danski Slezvik, zapadna Poljska, obmejni rob Čehoslovaške, deli Madžarske, Južni Tirol in — polovica Slovenije. Letak je nosil značilni napis „Krvaveče meje „Nemčije“ in je imel v besedilu med drugim sledeče stavke: Poglejte ta zemljevid! Povsod, kjer najdete na zemljevidu črno barvo, živijo Nemci, ki so bili brez vsakega glasovanja enostavno odtrgani od matere zemlje, Nemci torej, ki zaenkrat nimajo nobene možnosti vrniti se domov. Vsi od Nemčije odtrgani bratje stegujejo roke za veliko nemško skupnostjo, za Nemčijo, ki ne bo pustila izven svojih meja niti enega tistih, ki so ji kedaj pripadali.

Nemčija snubi sredno Evropo. Poročajo, da namerava Nemčija ponuditi državam Male antante in Balkanskega pakta politično zvezo, ki bi potrdila nedotakljivost meja posameznih držav. Ta nameravani nemški korak je označiti kot izpad Nemčije proti Franciji in Rusiji. Časopisje poroča, da se Francija ne bo dala zlahka odvrniti od svojih dosedanjih prijateljev in da bo rajši žrtvovala vse poizkuse zблиžanja z Nemčijo in Poljsko — kar baje zahteva od nje Anglija — in utrdila svoje prijateljstvo z Rusijo in dosedanjimi zaveznicami. Jasno je, da bi nemški korak v slučaju, da bi uspel, imel dalekosežne posledice v Podonavju.

Odnosi sovjetske Rusije do ostale Evrope. Nedavno se je vršil v Moskvi vsesovjetski kongres, na katerem je med drugimi govoril komisar Molotov o zunanji politiki Rusije. Dejal je, da se gospodarska kriza v kapitalističnem delu sveta ni podela in da s povečano vojno nevarnostjo vred ustvarja politično nestalnost. Hvalil je Molotov Francijo, poročal o zблиžanju z Rumunijo, Čehoslovaško in Bolgarsko, ostro pa napadel Nemčijo in Poljsko. Tudi drugi govorniki so podčrtavali nevarnost nemškega narodnega socializma in zahtevali, naj Hitler črta oni del v svoji knjigi „Mein Kampf“, v katerem govori o Ukrajini. Rusija se bori na evropskem severovzhodu za prijateljstvo držav in vidi v vzhodno-evropskem paktu, ki ga nasvetuje Francija, korak k miru.

Poljska—Nemčija—Japonska. V Berlinu je nedavno bival japonski admiral Jamamoto. Trdijo, da je izvedel predpriprave za sklenitev nemško-poljsko-japonske zveze, in naglašajo, da obstoja slična zveza že med Poljsko in Japonsko. Za to

prijateljstvo trojice se navdušujejo posebno vojaški krogi Nemčije in Japonske. — Torej se svet hoče deliti v dva nasprotna si tabora.

Pri nas v Rožu.

V tretji številki t. l. opisuje v našem listu prijatelj iz Podjune razmere, v katerih žive naši podjunski bratje. Res je dobro in prav, da se medsebojno poučimo o našem položaju ter o težkočah in bojih, ki se nam dnevno usiljujejo od strani onih ljudi, ki nas Slovencev niso gledali prijazno ne pod režimom demokratske vlade, še manj pa pod sedanjo vlado avtoritarnega kurza, v katerem si lastijo neke vrste varuštvo nad nami koroškimi Slovenci. Pa mi bi si morali večkrat izpovedati tudi svoje gospodarske potrebe in težnje, da bi se zblížali še tam, kjer je zblížanje najtežje. Naj torej bratom Podjunčanom in Zilanom govorimo v naslednjem o našem položaju v Rožu in okolici.

Če pogledamo na preteklih sto let zgodovine in življenja našega ljudstva, se nam odpre slika, ki kaže našo dolino in okolico v čisto drugih barvah kot je danes. Naši pradedje so bili še celi Slovenci in naš Rož ni poznal razun gospode na humberškem gradu ter njenih valpetov in morda še kakega priseljenca nobenih Nemcev. Ljudstvo ni poznalo medsebojnih narodnih in še manj strankarskih prepričav. Pa prišla je doba, ko so začeli med nas pošiljati nemške uradnike, učitelje itd. Prišel se je boj in konec je bil soglasja po vaseh našega Roža. Prodiranje nemštva proti Jadranu se je pričelo na celi črti. Südmarka in Schulverein sta delala s polno paro, da si osvojita mehko in nerazborito rožansko dušo. Ustvarjala sta poturice, ki so jih Nemci dobro znali in jih še znajo uporabiti kot bojno sredstvo proti njihovim lastnim bratom Slovincem. Posebno dobro so jim služili raznarodovani učitelji. Tako se je izjavil neki nadučitelj, ki je spravlil našega fanta v učiteljske in seve hkrati poskrbel za njegovo ponemčevanje: „Ravno takih učiteljev rabimo mi v boju za nedeljeno Koroško.“ Če gre proti nam, rabimo zmiraj bojno geslo: Varovati nedeljenost dežele proti nam. Tako na zunaj ustvarijo mnenje, da je boj proti nam boj za del avstrijske zemlje, ki jo mi prodajamo drugam. Ne moti jih pri tem, da se je vršilo glasovanje pred 15 leti in da vsa leta vršimo svoje dolžnosti kot zvesti državljani. Krivice so nam delali ti ljudje v dobi politične demokracije, s krivicami taisti nadaljujejo tudi sedaj. Samo malo sličico naj navedemo iz sedanjih predpriprav za imenovanje novih občinskih svetov. Pred kratkim se je vršila pri celovškem okrajnem glavarju konferenca županov, ki je protestirala, da župani nimajo pravice vpogleda v nove občinske predloge. Okrajni glavar je odgovoril: „10 let sem okrajni glavar in poznam požrtvovalnost županov za njihove občine. Ne zdi se mi prav, da se jih sedaj ponekod od-

riva v stran. Toda so občine, ki so se pri glasovanju izjavile proti edinstvi Koroške in se še do danes niso poboljšale, o upoštevanju teh županov seve ni govora.“ To je govoril glavar, kateremu bi moralo biti znano, da so bile občine slovenskih županov najvestnejše in najboljše vodene.

Mi v Rožu pa vendar verujemo, da prideta poštenje in značajnost končno do veljave. Sicer je še danes marsikod tako, da kdo proda svojo narodnost in že je pri mnogih to zanj zadostna kvalifikacija in četudi bi bil pred pol letom še v taboru narodnih prevratnežev. Nadalje naše šole! Mi jih vzdržujemo in zanje prispevamo lepe svote denarja, vodijo pa jih prebogosto ljudje, ki hočejo v naših otrocih ubiti vsaki čut narodnosti. Sedem ali osem let ubijajo našim otrokom v glavo nemščino, potem sledijo še nadaljevalne šole, kjer o kakih slovenski besedi ni govora. V zadnjem času skušajo še s takozvanimi „Bauernschulen“ gojiti kmečko (!) zavest z nemščino. Pravi namen jim je v gojitvi stare kmečke domačnosti in zavesti, a menda še v nobeni teh šol ni bilo povedano učencem, naj ljubijo in gojijo tudi stari domači jezik slovenski. Tako so torej pri nas v Rožu še vedno ljudje na delu, ki nas hočejo ugonobiti in raznaroditi. Poleg teh seve prihaja med nas tudi dovolj treznih Nemcev, ki razumejo in spoštujejo našo ljubezen do našega naroda; žal pa jih vsaj zaenkrat še oni kričači prevpijejo. In narod sam ni slep, da ne bi videl, kako padajo nacionalni prenapeteži eden za drugim, da končno za vsemi ostane le še — žalosten spomin. Slovenski narod živi na tej svoji zemlji že stoletja in se bori za svoje pravice v prepričanju, da se krivica nad narodi maščuje še na tam svetu.

Kako je v našem gospodarstvu? Tudi nas težko tare strašna môra gospodarske krize. Po kmetijah opažamo, da skušajo doma pridelati najraznovrstnejše pridelke, da omejijo izdatke za tuje blago. Kolovrati menda v Rožu še niso počivali, vsako leto so se še vrteli v mnogih domovih. Tudi še ni pri nas zaspala lepa navada, da mora kmečka nevesta prinesiti na novi dom čim največ domačega prta. Terične jame popravljamo. Posebnost rožanska je „raševina“, to je močno domače blago, stkano iz prediva in volne. Menda je možakarjev, oblečenih s tem blagom, vedno več.

Preglavice dela našim gospodarjem stalno padanje cen živini in svinj. Živinoreja in svinjereja bosta močno nazadovali, če vlada ne bo ukrenila potrebno. Današnje cene ne plačajo niti pokrmiljenega sena in žita. Živahnejše je bilo lani okoli lesa, prodalo se ga je precej in naši brezposelni drvarji so imeli vsaj nekaj zaslužka. Velika pa je brezposelnost v industrijskih občinah Bistrica in Borovlje. Bistriška tovarna je delo popolnoma ustavila in menda sploh ne bo več obratovala, kar je hud udarec za naše tovarniške delavce. Tudi v Borovljah narašča brezposelnost. Dal Bog, da vendar pridejo za nas in posebno pa za naše delavce boljši dnevi!

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(15. nadaljevanje.)

S tem pa je rasla med ljudstvom tudi osebnost rajnega. Velikan je stal nenadoma med narodom, ki je hodil med njim poprej ponižen, ker prepoln dobrote; zazdel se je strmečim očem in zavzetim dušam od neba poslan prerok in čudodelnik, stopajoč po zemlji, med malim in nevrednim zarodom, a segajoč v nebo, izmed mož, bolj in bolj izumirajočih v sedanjem času, ne več ljubljene od Boga, pastir, kakoršen ne pase v ti župniji duš najverjetneje nikoli več...

VIII.

Sam Bog ve, v koliko stoterih in tisočih hišah po širnem svetu in po tesni slovenski domovini je tako: stojijo mogočno in bahato sredi ograjenega, prostranega dvorišča, lepo zeleno so pobarvana okna, vedno nanovo je pobeljeno zidovje, da se lesketa v praznični, svatovski obleki daleč naokoli po okolici, daleč gor in dol po cesti, daleč preko čez zeleneče, rodeče polje. Samo bogastvo, sama sreča in zadovoljnost ima v njih blagoslovljeno svoje zavetje, svetišče svoje, misli popotnik, gredeč po cesti mimo in ne poznavajoč hiše in njene zgodovine in ne ljudi v nji in ne življenja njihovega.

A glej, zmeta! A glej, žalost!

Ljudje, živeči v lepem belem domu, čutijo čud-

no osamelost v njem, hladno praznoto vsepovsodi ob sebi. Skrivno breme nosijo na srcu; vzdihujejo zamišljeni, sami zase, ko zro za tujim popotnikom, idočim samcato mimo. Glej, prost mož je, ne priklenjen na bivališče, ki ni čiste sreče v njem, ki ne sije vanj toplo, jasno sonce, ali posije redkokdaj, da je gorje in žalost!

Tak je bilo na Trati...

Šel je kdo domačih, gospodinja, stara dekla Katra, hlapec Andrej, ki sta bila že nekako uda družine zaradi dolgih let bivanja v hiši — šel je po domu, po dolgih širokih hodnikih, a se je ustavil nenadoma, kakor bi mu stopila iz kota nasproti skrivna prikazen in bi ga prijel z močno roko in bi ga ustavila na mestu. Postal je in je pogledal na dolgo in na široko po hodniku, v vse kote, in je povsili glavo in je vzdihnil težko in trpko... Šel je skozi sobe, skozi družinske v pritličju, skozi gosposke v nadstropju, in je postal sredi sobe, se je ozrl po pohištvi, v vse kote, in je sklonil glavo in je vzdihnil iz srca.

„Žalostno je pri nas, o Jezus!“

Ko bi videl otožne, trpeče obraze prebivalcev popotnik, strmeč z občudovanjem in s tiho zavistjo na ponosni beli dom med topoli, ta hip, bi se zavzel, prestrašil bi se in bi hitel zadrno svojo pot dalje pod prostim, prostranim in prijaznim obličjem božjim.

„Ni čiste sreče v tem domu!“ —

V mnogih naših domih tako. V onih, kjer ni vere, stoječe na trdnih, nepregibnih tleh in segajoče gor do neba. V onih, kjer ni ljubezni, vse objemajoče, vse trpeče, vse odpuščajoče. Ker vera in ljubezen sta moč življenja, začetek in konec,

alfa in omega, vez src in sreča duš. A največja, najmočnejša je ljubezen, močnejša nego smrt, minljivost in večnost. V onih domih tako, kjer je prišla ob neprijaznem, oblačnem dnevu nesreča mimo in je sedla na prag, kakor bi hotela odpohiti, a ne vstane nikoli več. In vsi, ko hodijo noter in vun, se je dotaknjeno, ta s komolcem, oni z vsem telesom, da je srce hipoma polno bolesti. In premajhna in preslaba so ta srca, da bi povzdigali oči preko nesreče, ki pri velikosti in ogromnosti vendar ne zakrije povsem pogleda v daljavo, v prihodnost in — v upanje. V onih tako, kjer sede gospodar na koleselj zgodaj v jutru in se vrača zvečer, v mraku, v noči, polpijan, pijan docela, razburjen in zlovoljen. V onih čestokrat, kjer ne stopa več po sobah s tihimi koraki angel domačije in varuh domačinov, ljubeča mati, kjer ne sije več njeno milo, skrbno oko, ne pazi več, ne tolaži, ne osrečuje več. V onih premnogokrat, kjer je privedel mladi sin v hišo cvetočo sneho, in sta se stara, utrujena od dela, nezmožna in potrta od let, morala umakniti v bajto za hišo, a nista izmolila v užaljenosti blagoslova nad domom in nad mladima gospodarjema. Tako visi gorje nad hišo, ki bi bila lahko polna blagoslova in sreče. V onih domih tako, kjer podira gospodar, kar zida gospodinjo, ali narobe; kjer pohodi, pogazi oče, kar seje mati, ali obratno.

Res, smeh se glasi morda na dvoriščih takih domov; a v samotnih hipih leže domačim zamišljenost na oči, žalost na srce.

„Kako žalostno je vendar pri nas!“

(Dalje sledi.)

Naj zadostuje to poročilo za danes. O priliki se oglasimo še z nadaljevanjem. Dotlej, Podjunčani in Zilani, pozdravljeni!
J. O.

DOMAČE NOVICE

Nekaj, kar ni prav.

Človeka pograbi jeza, ko vidi, kako se prizadevajo, da dobijo posojilo iz fonda za gorske kmete, tisti, ki so po lastni krivdi zalezli v dolgove. Ta in oni je v prejšnjih letih prodal les in marsikaj izkupil, a leta dolgo ni niti žreblija zabil v hišo. Drugi zopet ima lepo arondirano posestvo, vse v ravnini kot na mizi, a slabo obdelano, zalezal je v dolgove in hoče biti sedaj gorski kmet. Za davke, domače potrebščine, obleko otrokom za cerkev, za vse to ni denarja, pač pa mora biti denar za žganje in drago pivo. In če pride tu in tam do denarja, mu niti v glavo ne pade, da poravna najnujnejše dolgove, tedaj le še bolj zapravlja. Zakaj taki notorični pijanci ne pridejo pod kuratelo? V Nemčiji so naredili v tem oziru čisto pametno s postavo „Erbhofgesetz“, ki dvigne stanovski ponos in brani kmetu lahko-mišeljno delati dolgove, če pa se kmet izkaže kot nesposoben, mu brezobzirno odvzamejo posestvo.

Žganje je rak-rana našega ljudstva. Kdor se uda žganjepitju, izgubi vso energijo, veselje do dela in zanimanje za gospodarstvo. Država bi morala pridelovanje žganja v velikem obsegu omejiti, oziroma ga racijonirati na karte, da dobi tisti, ki brez žganja ne more živeti, samo določeno množino, notorične pijance in zapravljivce pa bi morali javno razglasiti kot to delajo n. pr. v Švici. Ker doprinaša proizvajanje žganja v tovarniških destilacijah državi mnogo dohodkov, na omejitve produkcije žganja ni misliti. Saj se tudi prohibicija v Zedinjenih državah severne Amerike ni obveljavila ob državni finančni krizi. Vendar tira uživanje žganja kmete v propast in kar država pridobi na teh davkih, izda zopet za marsikatera posojila in podpore za vsled žganja shavžvane kmete. Seve tu izrecno pripomnimo, da to ne velja za splošnost, vendar se najdejo tudi tozadevni slučaji. Marsikod bi morali najprej sanirati, t. j. ozdraviti duše, potem pa bi se posestva sama sanirala.
K. f.

Z Zile. (Gospodarsko.) Za glavo se prijemamo, če mislimo na cene živini in lesu, ali če slišimo o sodnijskih cenitvah v slučaju prisilnih prodaj. Posestva z 10 do 15 komadov živine in 15 do 20 jahi gozda cenijo na 14.000 šil., poljedelske stroje, orodje in kar spada zraven, pa na 800 šil. Iz sednega Tirola pripovedujejo, da je nedavno nekdo pri prisilni prodaji kupil pet krav za 500 šil. Avto se danes prodaja za isto ceno kot kmetija z živino, gozdem, stroji in ostalim inventarjem! Tu je takojšnja odpomoč nujna in zahtevamo zanj polnega razumevanja naših kmetijskih zastopnikov! Vlada naj po vzorcu Jugoslavije zaščiti kmeta-dolžnika! — Pa še eno gospodarsko zanimivost k tej upravičeni tožbi: Koncem januarja so klal! pri pd. Zilanu v Blačah merjasca, ki je tehtal živ 355 kg. Deset vaških fantov in dve domači dekli so ga komaj privlekli iz hleva. Na prostem je planil s tako silo pokonci, da so popadali vsi po tleh. Ko so potem razprostrli ogromno kožo s skoro pol čevlja debelim špohom v veži, je bila ta skoraj premajhna. V naših malih Blačah torej smo imeli letos gotovo največjo in najtežjo koroško svinjo.

Leše pri Št. Jakobu v Rožu. (Častljiv jubilej.) Kateri Zgornjih Rožanov ne pozna gostoljubne Kompanjeve hiše v Lešah? Dve blagi rožanski duši živita tam: Kompanjev oče Ivan Siter in njegova soproga Ana. Dne 23. januarja sta obhajala petdesetletnico svojega v ljubezni in delu složnega zakonskega življenja. Prelep in prepomemben je njun življenski jubilej in zato naj se na željo njunih domačih in č. g. dekana na velikonočni ponedeljek vrši sveti obred zlate poroke v farni cerkvi pri sv. Jakobu, kateremu naj bi prisostvovali vsi iz spoštovane Kompanjeve družine in sorodstva. Menda tretja zlata poroka v štiridesetletju šentjakobske fare. Naj bi Previdnost težko oboleli Kompanjevi mami — jubilanke dala dočakati slavnostni dan, ko bodo s svojim dobrim možem po petdesetih letih pred oltarjem potrdili zakrament sv. zakona, je danes naša topla želja!

Bilčovs. (Ljudsko gibanje.) V župniji Bilčovs je bilo v minulemu letu rojenih 34 otrok: 18 fantov in 16 deklet. Število rojstev odgovarja številu prebivalstva, ki je nekaj nad 1000. Umrlo je 13 oseb, 7 moških, 6 žensk, 11 odraščanih, 2 otroka.

Med umrlimi je tudi neka uboga, Marjeta Vodnik po imenu, ki je umrla sama v pašnikih pri Dravi pod neko smreko. Umrljivost otrok, ki je bila pred nekoliko leti nenavadno visoka, se je zelo znižala. Najstarejša oseba, Rigelnjakov oče Doniž Gasser, je dosegla starost 77 let. Zelo izobražen mož, ki se je sam izšolal pri čitanju mnogih knjig, posebno Mohorjevih, izvrsten čebelar in zaveden Slovenec je legel z njim v grob. Naj bi njegov vzgled ostal živ posebno med današnjo doraščajočo mladino! — Poročenih je bilo 7 parov, drugod 2 osebi. — Če primerjamo torej število rojstev s smrtnimi slučajmi, moremo ugotoviti, da prekaša število zibelk za 21 število krst.

Obirsko. (Razno.) Cesta skozi Gerbučeve peči je že v večjem delu popravljena. Mnogi trli mostovi so izginili, na mesto njih so sedaj napravljeni močni betonirani zidovi. Cesta je tudi razširjena, da se bo skozi peči lahko vršil promet, ki je ob vožnji lesa pozimi največji. Prejšnja pot je bila zelo ozka, da se vozniki skoroda niso mogli izogibati drug drugemu. Seve je cesta stala mnogo dela, robote in tudi nekaj manjših nesreč ter eno smrtno žrtev. To leto bi se moralo delo nadaljevati, dokler ne bo dokončana cela cesta iz Železne Kaple do Sel. Težko bodo že itak obubožani posestniki zmogli 20procentni dodatek v denarju ali roboti. — Še nobeno leto si nismo tako želeli snega kot letos. Radi bi vozili prodani les v Kaplo ali Reberco, pa ni bilo dovolj snega. Želeli smo si onega, ki je zapadel v jeseni in nam napravil na sadnem in gozdnem drevju toliko škode. Nekateri so ga šli grabiti in voziti, da bi napravili saninec, ves trud pa je bil zaman. Veliko je trpela živina in vozniki. In glej! Nebo je dalo sneg. Sedaj bo ob ugodnem vremenu cesta oživela. Vsi se trudijo, da bo les čimprej v fabriki, da dobijo prepotrebne šilinge za vsakdanje potrebščine. Te so letos tem večje, ker je bila slaba letina in si morajo mnogi kupovati tudi vsakdanjega kruha.

Korte. (Nesreča.) Že nekaj let sem seka v koroških gozdovih večje število gozdnih delavcev. Prigode se vedno večje ali manjše nesreče. Najbolj nevarna pa je za delavce gonitev lesa. Tedaj se nesreče kar vrste. Tako lani, kakor tudi letošnjo zimo. En sam hlod je namreč zadnjič pometel kar pet delavcev, kot bi s koso pomahnil po travi. Dva delavca sta bila težje in trije lažje poškodovani. Enega so morali prepeljati v bolnico v Celovec, ker ima težke poškodbe na nogi in glavi.

Sveče. (Dve žalostni.) Za 22letnim Foltejem Potočnikom je romal v grob 67letni fužinski delavec Ivan Šlajher. Že dalje časa je bolehal na nadihu. Bil je vedno zvest narodnjak. Rajni zapuščala ženo in par odrastlih otrok. Bil je dolga leta tudi načelnik tukajšnje požarne brambe. Na grobu mu je zapel v slovo domači pevski zbor. Pokoj mu! — V predzadnjem tednu so poginili kar trije konji različnim posestnikom. V teh težkih časih, ko stoji tovarna in se posestniki trudijo z vožnjo hlovodov, da si zaslužijo nekaj borih šilingov, je taka nesreča zelo težka. Kje naj si kmet najame denar, da si kupi drugega, ko zasluži za polovico manj, kot pred šestimi leti?!

Obirsko. (Ogenj in smrt.) Bližnjo in daljno okoličje je silno pretresla nesreča, ki se je zgodila 18. p. m. Okoli 9. ure zvečer je bila naenkrat Plaznikova žaga in ob njej stoječa kočica v plamenu. V koči je prebival bivši gostilničar pri Kovachu. Ogenj so ljudje kmalu opazili in prihiteli gasiti. Bila je velika nevarnost, da se vnamejo tudi okoli stoječe bajte, Artačeva žaga in mlin, ker je vse leseno. Sreča je bila, da so strehe pokrite s snegom, da je voda blizu in da je bilo dovolj gasilcev. Obvarovali so bližnja poslopja, a niso več mogli rešiti goreče žage. Kočo so rešili, le njena streha je pogorela. Vedno večja pa je postajala groza ljudi, ko v bajti niso našli stanovalca in tudi ne pri kakem sosedu. S strašno slutnjo, da je morda zgorel, so ga iskali med ugašajočim ognjem. Končno so našli nekaj njegovega trupla brez udov in vsega ožganega, da ga ni bilo moči spoznati. Nesrečnež je bržkone zapazil ogenj, hotel zbežati in ni mogel uiti in se rešiti. Pogreb rajnega, ki zapuščala več nepre-skrbljenih otrok, ženo in starše, je bil nadvse žalosten. Bog mu daj večni pokoj, žalujočim pa obilno tolažbo! Kako je nastal ogenj, ali po nesreči iz bajte, ali je bil podtaknjen, ni mogoče ugotoviti. Čudno se namreč zdi ljudem, da je bajta ostala cela razen strehe, žaga pa je popolnoma pogorela. Posebno težko prizadet je lastnik žage, ker za njo ni bil zavarovan.

Drobiž. Začetkom tedna je prispel v Kitzbühel angleški prestolonaslednik na 14 dnevni oddih. —

Občini Celovec in Beljak sta imenovali kanclerja dr. Schuschnigga in kneza Starhemberga za častna občana. — Kanclerja sta imenovali za častnega občana med drugimi tudi občini Straja ves in Svetna ves. — Za nadučitelja na Suhi pri Labudu je imenovan dosedanji tamošnji šolski vodja Viktor Krainer. — Novi varnostni nadzornik gen. major Perko je prevzel posle v deželni vladi. — V Celovcu je umrl zdravnik dr. Anton Fifnja. — Na Rožici je zasul plaz 21 letno Ano Nindler, hčerko žel, upokojenca v Področici. Bila je v družbi treh Celovčanov in se po smučanju vračala v dolino. Konjska tatova Štefan Eberwein iz Blata pri Pliberku in Jakob Magnet iz Schönwega sta bila obsojena na 4, oziroma na 2 meseca težke ječe. — V Svečah je umrl 27. p. m. bivši načelnik požarne brambe, tovarniški delavec Janez Schleicher. Bramba ga je spremila z godbo na njegovi zadnji poti, domači pevci pa so mu zapeli zadnjo pesem. N. p. v. m.

Živel naš zilski pesnik in dopisnik! Od blaškega g. župnika Hanija Maierhoferja smo sprejeli v ponatis sledečo mično pesmico:

Oj preljubi „Koroški Slovenec“,
temnih dni presvetli venec!
Za moja mala poročila,
ki jih pošilja naša Zila
iz mojga šibkega peresa,
ki piše, kaj zleti mu v všesa,
si podaril knjigo v dar.
Povrni Ti nebeški Car!
Bog živi slavno uredništvo,
ki cení vsako sotrudništvo!
Pozdrave mile — od naše Zile

Hanej.

NAŠA PROSVETA

Čuvajmo naša društva!

S koliko ljubeznijo so ustanavljali in se jih nato oklepali svojih prosvetnih društev naši očetje in matere! Že iz imen samih, s katerimi so jih nazvali, diha toplota in navdušenje mladine pred tremi desetletji: Zila, Dobrač, Jepa, Kot, Kočna, Gorjanci, Bilka, Zvezda, Edinost, Drava, Danica, Trta, Zarja, Trdnjava in še desetine drugih. Tudi iz društvene šole so rastle in iz prosvetne zakladnice črpali zaklade za duha in srce. Velike so morale biti njihove žrtve in veliko njihovo veselje za tovrstno narodno udejstvovanje, ko pa jih sedaj gledamo tako globoko ukoreninjene v zemljo verskega in narodnega prepričanja, da jih ne omaja niti najhujši vihar sredi temne noči.

Mladina, čuvaj in spoštuj tudi to sveto dediščino svojih očetov in mater z isto ljubeznijo, kot čuvaš in spoštuješ zemlje in jezik, ki si ju sprejela od svojih prednikov! Res so danes v marsičem druge prilike kot pred desetletji. V drugih političnih in tudi gospodarskih prilikah živimo, po radiu in časopisju smo bolj povezani z ostalim svetom — a le preradi pozabljam, da se kljub velikim zunanjim spremembam nista spremenila velika življenska ideala: zvestoba Bogu in narodu. Še vedno sta edina, ki dajeta življenju njegovo glavno vsebino in ga napravljata življenja vrednega. Za nju kljub vsem naporom brezduševne moderne dobe ni nobenega nadomestila, le ob teh dveh idealih se dobro razvijata duh in srce, rastejo družine in vasi in dobro uspeva ves rod. Mladina, paragraf o namenu društev ju navaja kot vodilo vsega prosvetnega udejstvovanja, vedi, da je ta paragraf za rod, ki danes dorašča v može in žene, važnejši bolj kot kedaj!

Zato čuvajte naša društva! Čuvajte tako, da ne bodo ob prazni vsebini društvenega delovanja izhiral! Kar je dobrega in plemenitega v nas, izhajaj iz cerkve in iz društva, kar je v nas slabe-ga, bolnega in pomanjkljivega, imej v cerkvi in društvu svojega zdravnika. Le tako zamoremo reči svojim naslednikom, da smo dobro upravljali dragoceno posest, ki smo jo sprejeli od svojih očetov in mater.

Škocijan. V nedeljo dne 10. II. priredi naše društvo ob 3. uri pop. v Rušovi dvorani igro „Anarhist“ in „Eno uro doktor“. Sodelujejo pevci. — V nedeljo 17. t. m. pa se vrši po sv. maši občni zbor našega društva.

Sele. (Še en kuharski tečaj?) Prav veselo je gledati v gospodinjskem tečaju, kako se brhka dekleta pridno gibljejo v kuhinji, kako vihtijo šivanke pri šivanju in sučejo kolovrate. Kdor je

okusil njihove kuharske izdelke, vsak priznava, da so se pod dobrim vodstvom že mnogo izvežbale v kuharski umetnosti. Zadnje čase pa so začeli naši mlajši drvarji stikati glave skupaj in se nekaj pomenkovati. O čem? O ženitvi? Morda celo o ženitvi s kako tečajnico? Nič ni kaj gotovega o tem, nasprotno, zdi se, da bo letošnji dolgi predpust ostal vdovec. Nekaj drugega, zares originalnega imajo drvarji v mislih. Mi moramo poleti v gozdu v bajtah sami kuhati — pravijo — pa nam v gozdu kuha kar nič ne gre prav od rok. Nas pač bolj uboga v rokah sekira kakor kuhavnica. Kuhaš žgance, pa skuhaš namesto žgancev neko stvar, ki je bolj podobna trdemu cmoku. Ali pa se prigodi, da skuhaš nekaj, kar je napol kuhano napol surovo, s čimer pa potem želodec ni prav zadovoljen. Tudi mi bi se morali malo za potrebo naučiti kuhati. Ali bi ne bilo pametno prirediti za nas poseben holcarsko-kuharski tečaj? Ta načrt sedaj fantje in možje razmotrivajo. Če se bo ta tečaj, ki bi bil prvi te vrste, zares vršil in kdo ga bo vodil, o tem bomo pa že še poročali.

GOSPODARSKI VESTNIK

Govejo živino moramo snažiti. Pozimi moramo govejo živino redno snažiti in odstraniti raz kožo neprijeten prah, prhljaj in odpadlo dlako. Pri rednem snaženju živine ostanejo kožne luknjice odprte, ki pospešujejo redno kožno dihanje živali. Z rednim snaženjem dražimo kožno živčevje, s čimer pospešujemo kroženje krvi. Redno snaženje je nadalje uspešno sredstvo proti ušem in drugim kožnim nadležnostem. Redno snažena živina je zunanje navadno lepa, čedna in zdrava in krma ji bolj tekne. K temu vsemu spada še snaga in čistota v hlevu, posebno spravljanje gnoja, odtok gnojnice in zadostno nastiljanje.

Kako so ravnali s krompirjem pred tristo leti? Menda poznajo v naših pokrajinah krompir šele izza 250 let. Krompir so prvič zasledili v Ameriki in sicer med narodom, zvanim Inkas. Leta 1613 je izšla v španski Sevilli knjiga o znamenitostih tega naroda in v tej knjigi navaja pisec tudi krompir: V vsej provinci pridelujejo Indijanci tudi „papa“ (krompir). Ker okrogli, sočni sad kmalu gnije, ga Indijanci v mrzlih nočeh polagajo na slamo v prostem zraku, da premrzne in postane mehak, kot bi bil kuhan. Nato stisnejo iz sadu ves sok in posušijo gomolje podnevi na soncu. Tak krompir drži leta in se ga lahko hrani kot žito ali sočivje.

Polje moramo boljše izrabiti. Premalo važnosti še vedno polagamo na pridelovanje krmskih rastlin na naših njivah. Če pridelujemo mnogo krmskih rastlin, spravimo njivo v takšno stanje, ki je za razvoj drugih njivskih rastlin najbolj pripravno. Zemlja se izboljša v svojih lastnostih in postane povsem godna. Krmške rastline puščajo več korenin v zemlji kot druge rastline, te segnijo ter se pretvorijo v rodovitno zemljo črnico. Tudi je znano, da črpajo krmške rastline n. pr. detelja, hrano iz globokih zemeljskih plasti, torej vršijo v jedru isto delo kot ga vrši plug. Vse to je važno posebno za polja v neugodnih strmih legah, s peščenimi spodnjimi zemeljskimi plastmi in za kmetije, kjer primanjkuje vprežne živine. S krmskimi rastlinami boljšamo torej zemljo, gnojimo za druge rastline in si zagotovimo večji pridelek. Znano je pač, da prinašajo žita največ pridelka za krmskimi rastlinami in okopavinami. Tako nam narava sama nudi dobro sredstvo z melioracijo našega polja, na nas je, da to sredstvo dobro in uspešno izrabimo.

Primeren zakon. Španski kralj Alfonz XIII. je odredil, da mora vsaka občina vsaditi letno vsaj 100 dreves. Vse občinske poti morajo biti obsajene, vsi trgi in če le mogoče, tudi hiše. Pri nas pa še vedno posekamo vsak oreh, ko je tako debel kot otroško stegno.

Celovski trg minulega tedna. Krave 80—1.10, klavne krave 50—70, prašiči 80—1.—, plemenski 1.10—1.20, jajca 14—16, kokoši 3.— do 4.—, prekajena slanina 4.—, svinjska mast 2.20—2.80, leča in grah 8—1.—, rdeči fižol 35—50, krompir 14 do 16, zelje 30—40, repa 30, goveja mast 4.—, sirovo maslo 3.— do 4.—, pšenica 4—42, rž 30—32, ječmen 22—24, oves 20—22, ajda 22—24, koruza 18—22, sladko seno 7—10, kisle in slama 6—7 g za kg.

ZANIMIVOSTI

Pri najvišjih Slovencih.

Rev. G. M. Trunk.

(Konec.)

Fanny: „Bečjurlajf, za kaj takega sem pa vedno pripravljena kaj špendati.“

Katy: „Torej le pridi za šur v soboto, pa se bova potem še kaj več pogovorile. — Solong, gudbaj!“

Je malo pretirano, pa le precej resnično. Amerika je grob vsake narodnosti.

Veliko tu plešemo, dasi so časi slabi. Od kake lakote ravno ne, ker tudi pri sedanji stiski gleda še vsako nedeljo kurja r... iz piskra, in „sirkovo mešto“ skuhan tako, da bi jo še angelci jedli, ko bi je kaj ostalo. Da se nihče ne pohujša, moram omeniti, da je vobče ples povsem različen od kakega plesa v starem kraju. Tu mora biti na plesu, in je navadno vse v redu. Imamo posebne dvorane, kjer so tla kakor iz glaža „pobiksana“, in nakovane čevlje ima samole slovenski fajmošter, kadar ga prime „gorska mrzlica“ in hodi s takimi robači gledat, kaj delajo jeleni tam med skalovjem na višinah, ali kako tam sonce sije. Na ples pridejo dekleta v lakastih čevljčkih in v nojnovejši modi iz Pariza, fantje pa sprani in polikani, dasi ne v fraku in klaku. Zdaj tudi kakega zvrnemo tam pri baru, ampak en mož ima zvezdo, in ta zlihra vsakega, ki bi bil pretežak v glavi. Tako vsaj navadno. Seve hudič preleze tudi kloštersko zidovje, pravijo, in vidi in zapiše vse, kar se včasih godi v elegantnih avtomobilih zunaj. Zapiše in bo pokazal. Luna je pač kakor kravjek mehka tudi v Ameriki.

To je nekaj o najvišjih Slovencih v Ameriki. Slovenski fajmošter v Leadvillu lafidra sicer z risanco z devetimi „šusi“ po gorah in je pri sirkovi mešti močan kakor medved, ampak ko bi ga le zagrabil kak „grizzly“, ki je kakor vol močah, ali pa skočil na njega kak gorski lev, ki meri do devet čevljev, ali pa bi mu zmanjkalo sirkove mešte, za kar pa ni nevarnosti, no, potem bi se morali pač s tem zadovoljiti, kar je tu zapisanega o najvišjih in najbogatejših Slovencih v Ameriki. Upajmo, da ne bo ne medveda, ne leva in še dosti sirkove mešte po koroškem receptu.

Dunaj, središče umetnosti. Ob navzočnosti mnogih odličnih osebnosti javnega življenja v državi, tako zveznega prezidenta Miklasa, je nedavno govoril v dunajskem prosvetnem društvu igralec Burgteatra Raoul Aslan o umetnosti kot poklicu. Omenil je med drugim, da mora Dunaj postati za sedanost in bodočnost to, kar so bile Atene pred tisočletji, namreč mesto, ki vzgaja, goji in uvaja v življenje svojih državljanov čut za lepoto. Za to se poslužuje gledališča, godbe, slikarstva, kiparstva, književnosti. Dostavil je: Narod, ki ljubi lepoto, mora biti srčno dober in ne bo ljubil vojne. Predpogoj seve umetnosti je zdravo gospodarstvo.

Moderni Mohamedanci. Starodavna mohamedanska navada je bilo pešpotovanje v Mekko, mesto ob robu arabske puščave, kjer je pokopan Mohamed. Vsak mohamedanec si šteje v čast in dolžnost, da vsaj enkrat v življenju poseti profetov grob in črni sveti kamen, ki je baje padel iz nebes. Romanja so trajala več mesecev in so bila jako naporna, ker je pot vodila preko arabske puščave. Sedanji mohamedanci pa postajajo moderni. Namislili so si avtobusno linijo, ki je na trdih puščavskih tleh Arabije lahko izvedljiva. Za tiste, ki so vajeni na romanjih izdajati denar, bo vožnja cenejša, za one, ki si ob romanjih pritrjujejo udobno hrano in ležišče, pa seve še predraga. — Sicer pa se je ta modernizem udomačil tudi že povsod drugod — morda ne v korist romanjem.

Namesto konj v vojski — motorji. Angleži so napravili poizkus, ki zna imeti dalekosežne posledice. Eno svojih infanterijskih brigad so opremili, namesto z doslej običajnimi konji, z motorji. Lahko traktorji vlečejo topove, častniki ne jezdijo več konj, marveč sedijo v malih, dvosedežnih avtomobilih. Brigado spremljajo za obrambo proti tankom posebni topovi, katerih kroglice prebijejo iz daljave pol kilometra 2 cm debele jeklene tankove stene. Brigada ima poleg tega še 192 strojníc in 12 težkih topov.

Strašna žaloigra na morju. Minuli teden se je blizu ameriške obali potopil ameriški parnik

„Mohawk“, v katerega je zadel nek norveški parnik. Norveški parnik se je globoko zaril v steno ameriškega in sicer ravno tam, kjer je slonelo največ mornarjev. Sunek je bil tako silen, da je mnogo potnikov popadalo s krova v morje. Sprednja stena je bila od vrha do tal preklana in voda je drla s tako silo v ladjo, da se je po par minutah potopila. Smrtnih žrtev je okoli 50, ostale so rešili. Kapitan ponesrečene ladje je utonil.

Hilterjanski morilci v Pragi. Nedavno so najbrže po nalogu višjega mesta došli v Prago trije neznanci in v nekem hotelu umorili nemškega inženjerja Formysa. Formys je imel v hotelu tajno radio-oddajno postajo in je širil vesti proti Nemčiji. Ker čehoslovaška vlada ni odgovorila na proteste nemškega poslanika, so si Nemci vzeli pravico sami in nasprotnega jim inženjerja kratkoma ustrelili sredi Prage, nato pa zbežali z avtomobilom preko meje. Čehoslovaška vlada je ogorčena zaprla vsak prehod čez mejo v Nemčijo. Umorjeni Formys je bil svoječasno tehnični šef radio-oddajne postaje v Stuttgartu.

Ogromen požar v Kočevju. Konec januarja je pogorela v Kočevju velika tekstilna tovarna, v kateri je bilo zaposlenih nad 400 delavcev. Došle požarne brambe so bile proti besnim plamenom skoro brez moči. Zgorela je popolnoma stavba tovarne s predilnico, tkalnico in glavnim delom barvarnice. Pretresljivi so bili po pričevanju potnikov prizori, ko je množica gledala, kako so z visokih nadstropij padali težki tekstilni stroji na dno poslopja skozi pregorele strope. Poleg vse strašne nesreče je zanimivo, da so imeli kočevski gasilci za naslednji dan napovedano veliko veselico. Mnenje onih, ki gledajo med požari in gasilskimi veseljami neko vzročnost, je bilo tokrat še posebno potrjeno. Škode je nad 10 milijonov dinarjev, ob službo pa je prišlo 400 delavcev z družinami.

V zmoti umoril lastno ženo. Strašen dogodek se je nedavno pripetil v neki litavski vasi. K nekemu kmetu je prišla ženska in ga prosila za prenočišča. Bila je na sejmu in prodala kravo, pa jo je grede zatekla noč. Ženici so pripravili prenočišče na klopi pri peči. Kmet pa je medtem zasnoval strašen načrt. Po polnoči je prišel v sobo in zasadel ženski na klopi oster nož v srce. Kako divje je pogledal, ko je pozneje zazrl na klopi obraz svoje žene. V noči namreč se je popotnica prebudila in se spravila v posteljo njegove žene, ki ji je rada odstopila svoje ležišče in šla sama za peč. Kmetova pohlepnost je bila strašno maščevana.

Čista vest. Neki časnikar je kupil pri trgovcu več kg sladkorja, ki pa je bil pomešan s finim peskom. Novinar je to opazil, pa je v listu nato objavil, naj mu trgovec povrne škodo v teku treh dni, sicer objavi ime goljufa v vseh listih. Njegova notica je dobro zalegla. Drugi dan po objavi je sprejel kar šest zavojev sladkorja od raznih trgovcev.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Globasnici, registrovane zadruga z neomejeno zavezo, ki se vrši

v nedeljo dne 17. februarja 1935 ob 3. uri popoldne v posojilniški pisarni v župnišču v Globasnici.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1934.
4. Volitev odbora in računskih pregledalcev.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Odbor.

Opomba. Ako bi ob določeni uri občni zbor ne bil sklepčen, se eno uro pozneje vrši drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki sklepa brez ozira na udeležbo.

Upraviteljsko mesto na večjem posestvu se išče. Več pove „Kmečka zveza“.

Proda se posestvo, obsegajoče 30 oralov zemljišča, arondirano, blizu ceste in železnice, pod ugodnimi pogoji. Kupnino ni treba takoj celotno plačati. Več se izve v upravi lista ali pri Hranilnici in posojilnici v Dobrli vasi.